

Ljubljana, 12. 9. 2013

Gospod
Mitja Bervar
Predsednik
Državnega sveta

Zadeva: Vprašanja Ministrstvu za zdravje glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pacientovih pravicah in zakonske ureditve uporabe posebnih varovalnih ukrepov tudi izven psihiatričnih bolnišnic in socialnovarstvenih zavodov

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) predlagam, da se Ministrstvu za zdravje postavi naslednja vprašanja:

1. V kateri fazi priprave je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pacientovih pravicah, ki je bil v javni razpravi do 15. 3. 2013, in kdaj se pričakuje, da bo vložen v zakonodajno proceduro?
2. Ali so bile oziroma bodo v končni verziji Predloga zakona o pacientovih pravicah upoštevane pripombe iz zapisa delovnega posveta o omenjenem predlogu zakona, ki je potekal v Državnem svetu 12. 3. 2013? Če da, katere? Če ne, zakaj ne?
3. Ali bo s Predlogom zakona o pacientovih pravicah rešena problematika zakonske ureditve področja uporabe posebnih varovalnih ukrepov (telesno oviranje s pasovi) tudi v zdravstvenih zavodih in ne samo v okviru psihiatričnih bolnišnic in socialnovarstvenih zavodov?

Obrazložitev:

Ministrstvo za zdravje je Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pacientovih pravicah 14. 2. 2013 objavilo na portalu E-demokracija in je bil v javni razpravi do 15. 3. 2013. Ker do sedaj omenjeni predlog zakona še ni bil vložen v zakonodajno proceduro, se zastavlja vprašanje, v kateri fazi postopka priprave je trenutno in kdaj je predvideno, da bo vložen v zakonodajno proceduro?

O omenjenem predlogu zakona je v Državnem svetu 12. 3. 2013, na pobudo državnega svetnika mag. Petra Požuna, potekal delovni posvet. Na njegovi podlagi je bil pripravljen zapis posveta s številnimi pripombami zainteresirane strokovne in laične javnosti, ki je bil 14. 3. 2013 posredovan Ministrstvu za zdravje. Zapis je bil pripravljen v pričakovanju, da bo ministrstvo v nadaljevanju postopka pripombe zainteresirane javnosti v čim večji meri upoštevalo, zato se zdaj zastavlja vprašanje v kolikšni meri so bile pripombe s posveta upoštevane pri pripravi končne verzije predloga zakona.

Predlog novele Zakona o pacientovih pravicah bi lahko razrešil marsikatero pomanjkljivost obstoječe ureditve, med drugim tudi vprašanje manjkajoče zakonske ureditve izvajanja posebnih varovalnih ukrepov zunaj psihiatričnih bolnišnic in socialnovarstvenih zavodov (ukrep telesnega oviranja s pasovi).

Na nujnost čimprejšnje zakonske ureditve uporabe posebnih varovalnih ukrepov je Državni svet opozoril že večkrat, med drugim v Mnenju k Sedemnajstemu rednemu poročilu Varuha človekovih pravic za leto 2011, v katerem je podprl opozorila Varuha človekovih pravic glede omenjene problematike in poudaril, da se je prepoved uporabe primernih varovalnih ukrepov že izkazala za življenjsko nevarno za paciente, prav tako pa zdravstveno osebje velikokrat spravlja v nemogoč položaj, ko morajo vsakokrat tvegati in izbirati med skrbjo za pacienta na eni strani in upoštevanjem zakonskih določb na drugi. V vsakem primeru so namreč soočeni z negativnimi posledicami. Če upoštevajo zakon in pacienta ne zaščitijo, se soočajo s težkimi moralno-etičnimi dilemami in hkrati tvegajo, da bodo zoper zdravstveni zavod vloženi zahtevki za materialne odškodnine zaradi poškodb pacientov, če pa se odločijo za zaščito pacienta, pa tvegajo, da bodo obtoženi kršenja človekovih pravic ali da bo proti njim vložena tožba s strani pacienta ali svojcev zaradi uporabe nedovoljenih prisilnih ukrepov.

Zaradi navedenega, še zlasti pa zaradi zaščite pacientov, bi bilo nujno potrebno čim prej sprejeti zakonske določbe, ki bi tudi zdravstvenim delavcem v zdravstvenih zavodih, kadar je to nujno potrebno za zaščito pacienta, dovoljevale uporabljati posebne varovalne ukrepe. Slednji so sedaj, na podlagi 29. člena Zakona o duševnem zdravju (Uradni list RS, št. 77/2008), dovoljeni zgolj v oddelkih pod posebnim nadzorom in varovanih oddelkih, in sicer v obliki telesnega oviranja s pasovi in omejitve gibanja znotraj enega prostora. Kot navaja zakon, se ukrep uporabi zaradi omogočanja zdravljenja osebe ali zaradi odprave oziroma obvladovanja nevarnega vedenja osebe, kadar je ogroženo njeno življenje ali življenje drugih, huje ogroženo njeno zdravje ali zdravje drugih ali z njim povzroča hudo premoženjsko škodo sebi ali drugim in ogrožanja ni mogoče preprečiti z drugim, blažjim ukrepom.

V zvezi s problematiko uporabe varovalnih ukrepov so bile podane pripombe tudi v prej omenjenem zapisu delovnega posveta o Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pacientovih pravicah, ki je potekal v Državnem svetu. Na posvetu je bilo opozorjeno na predlagani novi 11.a člen zakona, ki naj bi dokončno uredil pravico do posebnih varovalnih ukrepov tudi v okviru zdravstvene oskrbe in sledil ureditvi iz Zakona o duševnem zdravju. Navkljub pripombam Varuha človekovih pravic glede ne dovolj precizno uporabljenega izrazoslovja (lečeči, dežurni zdravnik itd.) v predlaganem členu, je bilo ocenjeno, da predlog predstavlja pomemben korak naprej, zato bi bilo nujno potrebno zakon čim prej sprejeti in s tem poskrbeti za večjo varnost pacientov.

Državni svetnik
mag. Peter Požun, l.r.

Priloga:

- Zapis delovnega posveta o Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pacientovih pravicah z dne 14. 3. 2013